

Wyrok z dnia 3 kwietnia 1998 r.

II UKN 596/97

Zakresy pojęć "dochód pracownika z tytułu wykonywania pracy" (§ 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm. przed zmianą zawartą w Dz.U. z 1997 r. Nr 20, poz. 107) oraz "faktyczny dochód uzyskiwany przez emeryta lub rencistę w danym roku kalendarzowym" (§ 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty, Dz.U. Nr 58, poz. 290 ze zm. przed zmianą zawartą w Dz.U. z 1997 r. Nr 47, poz. 310) są różne, tak jak różne są zakresy przedmiotowe tych aktów prawnych i ich cele.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 1998 r. sprawy z wniosku Zygmunta W. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „V.” w Z. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Z.G. o wymiar składki na ubezpieczenie społeczne, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 2 października 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 1996 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze oddalił odwołanie Zygmunta W. - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „V.” od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Od-

działu w Z.G. z dnia 12 sierpnia 1996 r. odmawiającej zwrotu kwoty 107.435,72 zł z tytułu składki na ubezpieczenie społeczne pracowników od kwot wynagrodzeń brutto, bez ich pomniejszania o koszty uzyskania za okres od 1 maja 1993 r. do 30 kwietnia 1996 r. Sąd ten uznał, podzielając stanowisko organu rentowego, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników stanowi dochód w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, liczony wraz z kosztami uzyskania (§ 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. Nr 68, poz. 330 ze zm.).

W apelacji od tego wyroku wnioskodawca zarzucił, że pod pojęciem dochodu należy rozumieć wynagrodzenie należne pracownikowi pomniejszone o koszty jego uzyskania, powołując w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 23 października 1996 r., II UZP 19/96.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację, dzieląc ustalenia faktyczne i poglądy Sądu pierwszej instancji. W ocenie Sądu, przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, należy brać pod uwagę wynagrodzenie pracownika brutto, mieszczące w sobie koszty uzyskania dochodu. Wynika to także z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1996 r., III ZP 3/96.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego „przez błędną wykładnię art. 55 ust. 8 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z 29 stycznia 1990 r.”, wniósł o jego zmianę i uwzględnienie odwołania w całości. W ocenie skarżącego, wobec różnych poglądów Sądu Najwyższego w tej materii (uchwały z 4 października 1996 r., III ZP 3/96 i z 24 października 1996 r., II UZP 19/96) konieczne jest zajęcie jednoznacznego stanowiska „określającego w formie zasady prawnej co należy rozumieć pod pojęciem dochodu dla celów ubezpieczeń społecznych”. W uzasadnieniu kasacji wskazano nadto na zmianę § 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. od dnia 1 lipca 1997 r. i określenie, że dochód stanowiący podstawę wymiaru składek obejmuje również koszty jego uzyskania, co oznacza, że przed tą zmianą pojęcie to oznaczało dochód bez kosztów jego uzyskania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jako nie oparta na usprawiedliwionych podstawach podlega oddaleniu.

W uchwałach z dnia 4 października 1996 r., III ZP 3/96 (OSNAPiUS 1997 nr 7, poz. 116) oraz z dnia 11 października 1996 r., III ZP 4/96 (OSNAPiUS 1997 nr 10, poz. 166) Sąd Najwyższy stwierdził, iż w pojęciu dochodu w rozumieniu § 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. mieszczą się koszty uzyskania dochodu. Przepis § 7 wskazywał, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników stanowi dochód w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, nie definiując pojęcia dochodu.

W ocenie Sądu Najwyższego regulacja ta ma charakter zupełny w tym znaczeniu, że z punktu widzenia celów prawa ubezpieczeń społecznych nie jest dopuszczalne stosowanie w drodze analogii iuris przepisów prawa podatkowego przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników, przez przyjęcie, że dochód, o którym mowa w tym przepisie jest dochodem pomniejszonym o koszty jego uzyskania. Przemawia za tym i to, że przepisy rozporządzenia o ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników posługują się nadto pojęciem „wynagrodzenie”, co daje podstawę do przyjęcia, iż dochód w rozumieniu przepisów tego rozporządzenia Rady Ministrów (z dnia 29 stycznia 1990 r.) oznacza w istocie wynagrodzenie brutto. Zupełnie inna była konstrukcja pojęcia dochodu jako „faktycznego dochodu uzyskanego przez emeryta lub rencistę w danym roku kalendarzowym” w rozumieniu § 1 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. Nr 58, poz. 290). Sformułowanie „faktyczny” oznaczało tu - wobec zakresu przedmiotowego rozporządzenia wynagrodzenie uzyskane w ramach stosunku pracy po odliczeniu kosztów jego uzyskania wyliczanych według zasad przewidzianych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 października 1996 r., II UZP 19/96, OSNAPiUS 1997 nr 8, poz. 133). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy zauważył, że składki na ubezpieczenie społeczne pracowników oblicza się od należnego pracownikowi wynagrodzenia, wypłacanego przez pracodawcę, którego obciąża obowiązek obliczania i odprowadzania składek, przy czym chodzi tu o całe wynagrodzenie bez potrącenia kosztów jego uzyskania. Ono będzie bowiem stanowić podstawę wymiaru należnego świadczenia emerytalno-

rentowego (art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw - Dz. U. Nr 104, poz. 250 ze zm.), nie zaś o „faktyczny dochód” osiągnięty przez pracownika w danym roku kalendarzowym, mający znaczenie dla zawieszenia lub zmniejszenia emerytury lub renty (różne są bowiem ich zakresy pojęciowe).

Wszystko to wskazuje na pewną „nieprzystawalność” pojęcia wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia jako podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne oraz wynagrodzenia jako faktycznego dochodu dla ustalenia, czy istnieje podstawa do zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia emerytalno-rentowego.

Wbrew więc twierdzeniom zawartym w uzasadnieniu kasacji nie można mówić o „niekonsekwencji” w orzecznictwie w sytuacji, gdy dotyczy ono odmiennego rozumienia pojęć użytych dla różnych celów i w różnych aktach prawnych.

Gdy więc kasacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw, należało orzec o jej oddaleniu po myśli art. 393¹² KPC.

=====